

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

KOTTI –yrityshaastatteluiden tuloksia Lapissa

8/2011

Lapin elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskuksen julkaisuja

KOTTI –yrityshaastatteluiden tuloksia Lapissa

Sanna Mäensivu
Lapin KOTTI-projekti

8/2011

Lapin elinkeino-, liikenne-
ja ympäristökeskuksen julkaisuja

ISBN 978-952-257-401-5 (PDF)

ISSN-L 1779-3865

ISSN 1799-3873 (verkkojulkaisu)

Julkaisu on saatavana verkkojulkaisuna:

<http://www.ely-keskus.fi/lappi/julkaisut>

<http://www.ely-centralen.fi/lappland/publikationer>

Taitto: Kirsi Salla

Sisältö

1. JOHDANTO	7
2. AINEISTON PERUSTIEDOT	8
3. YRITYSTEN TULEVAISUUDENNÄKYMÄT	9
3.1 Yritysten kehitysnäkymät vuoden päähän haastatteluhetkestä	9
4. KASVUYRITYKSET TOIMIALOITTAIN	10
5. TYÖVOIMATARPEET JA TYÖVOIMAN SAATAVUUS	11
5.1 Osaavan työvoiman saatavuus	12
5.2 Yritysten arvio henkilöstömäärän kehityksestä	13
6. KANSAINVÄLISYYS JA TUOTEKEHITYS	14
7. YRITYSTEN KOULUTUS- JA KEHITTÄMISTARPEET	14
8. ELÄKÖITYMINEN JA SUKUPOLVENVAIHDOKSET	15
9. YRITYSTEN MAHDOLLISUUDET TUKEA NUORTEN, ULKOMAALAISTEN TAI HEIKOMMASSA TYÖMARKKINA-ASEMASSA OLEVIENTYÖLLISTYmistä	16
LIITE 1 Haastattelun teemat	17

1. JOHDANTO

KOTTI-toimintamalli on uudenlainen väline kartoittaa yritysten palvelutarpeita ja saada haltuun työmarkkinoilla tapahtuvia muutoksia. KOTTI (=yritysten kehitys-, osaamis- ja työvoimatarvetiedustelu) –toimintamalliin kuuluu olennaisena osana kattavat yrityshaastattelut. Toimintamallia kehittää ja koordinoi valtakunnallinen KOTTI –hanke. Yrityshaastattelut on toteutettu ostopalveluna hallinnon ulkopuolisia haastattelijoita käyttäen. Haastattelut on toteutettu työ- ja elinkeinoministeriön toimesta.

Lapissa toimintamallin käyttöönoton ja toteuttamisen tukena on toiminut ESR-rahoitteinen Lapin KOTTI –projekti. Toimintamallia on Lapissa toteutettu niin, että TE-toimistojen asiantuntijat olivat avainasemassa haastatteluissa esiin nousseiden yritysten palvelutarpeisiin vastaamisessa ja ottivat tarvittaessa mukaan ELY-keskuksen ja seudullisten yrityspalvelujen asiantuntijoita. Toimintamallin toteutuksesta ja arvioinnista tehdään raportti syksyn 2011 aikana. Tämä raportti keskittyy tarkastelemaan yrityshaastatteluiden keskeisiä tuloksia.

Yrityshaastattelujen tuloksista on jo haastatteluvaiheen aikana koottu ja välitetty yhteenvetoja ELY-keskuksen, TE-toimistojen sekä alueella toimivien yhteistyökumppanien käyttöön. Tuloksia on myös esitelty useissa tilaisuuksissa ja yhteistyötapaamisissa.

Raportin liitteenä on yrityshaastattelun teemat.

2. AINEISTON PERUSTIEDOT

Lapin yrityshaastatteluaineisto koostui 7 889 yrityksen (yritysten toimipaikat) haastatteluista. Kaikkiaan 9 963 yritystä oli haastatteluiden kohdejoukkona, näin ollen haastatteluiden kattavuus oli noin 79 prosenttia. Haastattelut toteutettiin 26.1.2010-22.12.2010 välisenä aikana.

Tuloksista tehtävien johtopäätösten tekoa vaikeutti haastattelukierroksen pitkä kesto – suhdannetilanne oli viime keväänä selvästi huonompi kuin syksyllä ja haastatteluajankohta vaikuttaa tuloksiin. Haastatteluista yrityksistä kaksi kolmasosaa haastateltiin vuoden 2010 keväällä ja yksi kolmasosa syksyllä.

Alla olevassa taulukossa on esitelty haastateltujen yritysten määrä toimialoittain sekä haastateltujen yritysten %-osuus suhteessa tavoiteltuihin yrityksiin.

Määrällisesti eniten haastateltiin rakentamisen ja kaupan alan yrityksiä. Huomioitavaa on, että ne toimialat, joilta yrityksiä haastateltiin eniten, näkyvät myös tuloksissa eniten.

Haastatelluista yrityksistä hieman yli puolet oli alle kahden henkilön yrityksiä, 2-4 henkilöä työllistäviä oli kolmannes haastatelluista yrityksistä. Kymmenen prosenttia oli 5-9 henkilön yrityksiä, 5 prosenttia 10-19 henkilön yrityksiä, 3 prosenttia 20-49 henkilön yrityksiä ja loput vajaa yksi prosenttia oli yli 50 henkilöä työllistäviä yrityksiä.

Toimiala	Haastateltujen yritysten lkm	Tavoiteltujen yritysten lkm	haastatelluiden yritysten %-osuus tavoitelluista
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	703	905	78 %
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	603	742	81 %
Informaatio ja viestintä	137	205	67 %
Kaivostoiminta ja louhinta	35	44	80 %
Kiinteistöalan toiminta	212	292	73 %
Koulutus	74	87	85 %
Kuljetus ja varastointi	841	1 040	81 %
Maatalous, metsätalous ja kalatalous	279	329	85 %
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	508	641	79 %
Muu palvelutoiminta	550	673	82 %
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	97	165	59 %
Rakentaminen	1 107	1403	79 %
Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	62	73	85 %
Taiteet, viihde ja virkistys	225	285	79 %
Teollisuus	644	797	81 %
Terveys- ja sosiaalipalvelut	367	482	76 %
Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus	1 400	1 736	81 %
Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto	42	64	66 %
Kaikki toimialat yhteensä	7 889	9 963	79 %

Taulukko 1. Haastatteluiden kattavuus suhteessa tavoiteltuihin yrityksiin toimialoittain

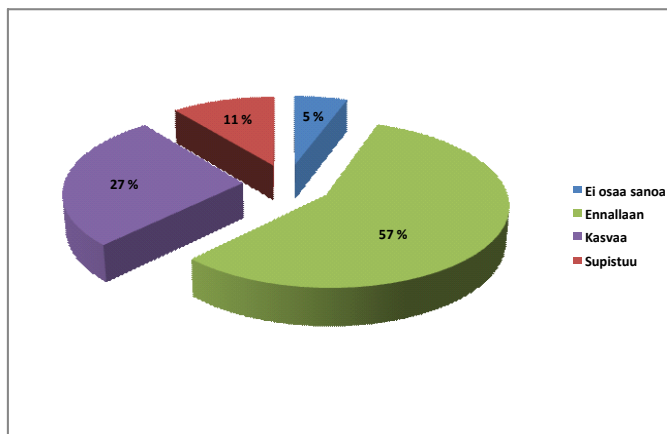
Seutukunnittain haastatteluiden määrä jakaantui seuraavasti: Itä-Lapissa haastateltiin 692 yritystä, Kemi-Tornion alueella 2 196 yritystä, Pohjois-Lapissa 897, Rovaniemen seutukunnassa 2 634 yritystä, Tornio-laaksossa 452 yritystä ja Tunturi-Lapissa 1018 yritystä.

Suurin osa haastatelluista (45 %) oli yli 10 vuotta toiminnassa olleita yrityksiä. Alle 3 vuotta toimineita yrityksiä oli viidennes, samoin 6-10 vuotta toimineita. 3-5 vuotta toimineita yrityksiä oli 14 prosenttia haastatelluista yrityksistä.

3. YRITYSTEN TULEVAISUUDENNAKYMÄT

3.1 Yritysten kehitysnäkymät vuoden päähän haastatteluhetkestä

Yritysten arviot kehitysnäkymistään vuoden päähän haastatteluhetkestä olivat varsin myönteiset. Jopa 27 prosenttia haastatelluista yrityksistä uskoi yritystoimintansa kasvavan seuraavan vuoden aikana. Yli puolet yrityksistä arvioi toiminnan pysyvän ennallaan ja noin 11 prosenttia toiminnan supistuvan. Tulevaisuuden arviot olivat selvästi positiivisemmat kuin arviot haastatteluhetken suhdannetilanteen vaikutuksesta yritystoimintaan. Kehitysnäkymien arviot eivät vaihdelleet merkittävästi haastatteluajankohdan mukaan.

Kuvio 1 Yritysten arvio kehitysnäkymistä vuoden päähän haastatteluhetkestä

Kasvua ennustavia yrityksiä oli suhteellisesti eniten seuraavilla toimialoilla:

- Rahoitus- ja vakuutustoiminnassa (erityisesti vakuutustoiminnassa)
- Informaatio- ja viestintäalan yrityksissä (erityisesti kustannustoiminnassa ja televiestinnässä)
- Tukku- ja vähittäiskaupan alalla (erityisesti tukku-kaupassa)
- Hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa (erityisesti turvallisuus- ja vartiointialalla sekä vuokraus- ja leasing –yrityksissä)

Muita keskimääräistä positiivisempien kehitysnäkymien toimialoja olivat koulutus, kaivostoiminta ja louhinta, sähkö-, kaas- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta sekä vesi-, viemäri- ja jätevesihuolto.

Seuraavilla toimialoilla puolestaan oli keskimääräistä heikommat tulevaisuuden näkymät:

- Kuljetus- ja varastointi (erityisesti taksiliikenne)
- Rakentaminen (erityisesti erikoistunut rakennustoiminta)
- Maa-, metsä- ja kalatalous (erityisesti metsätalous ja puunkorjuu)
- Teollisuus (erityisesti vaatteiden, nahkatuotteiden, kumi- ja muovituotteiden sekä sahatavaran ja puu- ja korkkituotteiden valmistus)

Suhteellisesti eniten kasvuun uskovia yrityksiä oli 20-99 henkilön yrityksissä. Yksinyrittäjissä oli suhteellisesti vähiten kasvua ennakoivia yrityksiä.

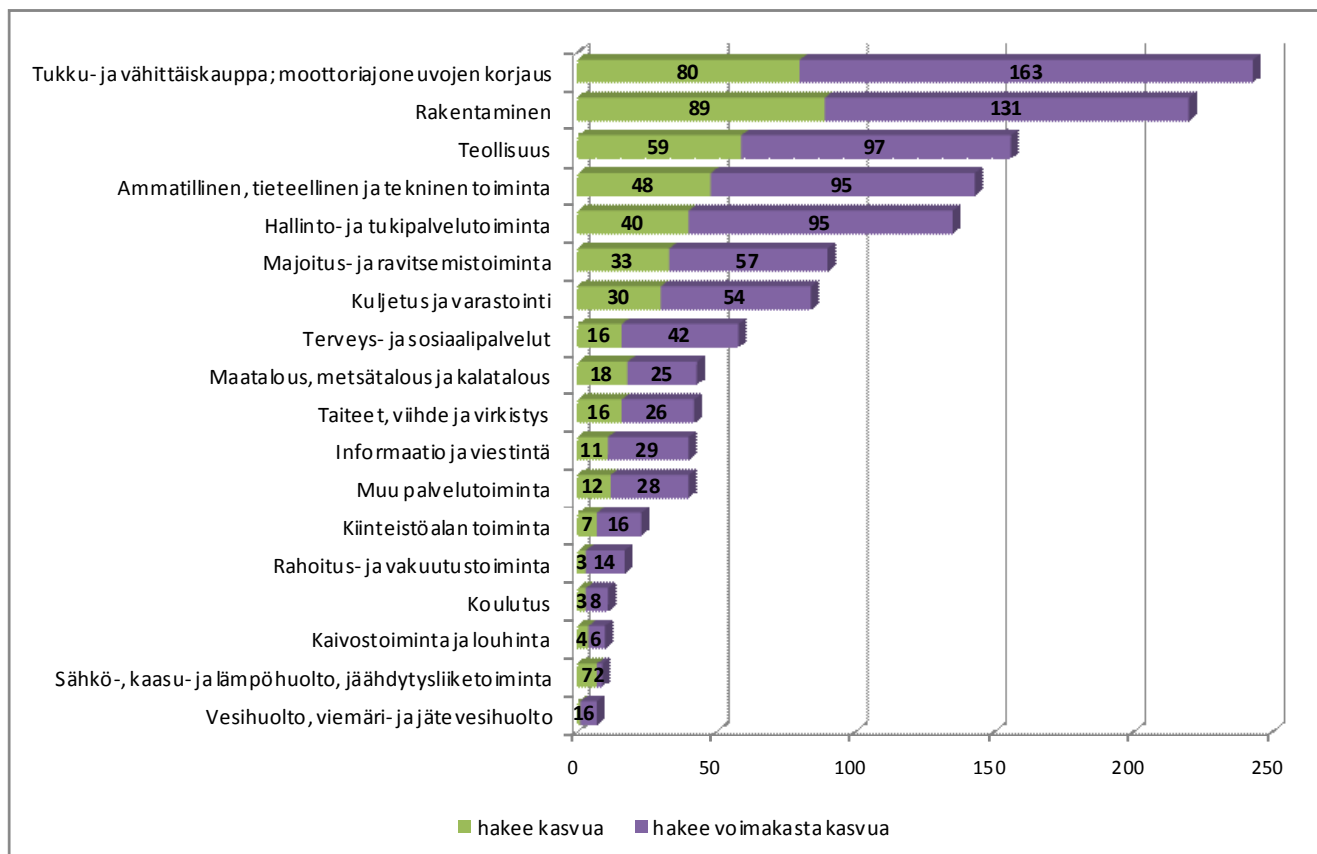
4. KASVUYRITYKSET TOIMIALOITTAIN

Yrityshaastatteluiden tuloksista voitiin tunnistaa kasvuhakuisia yrityksiä tilastollisesti luodulla indeksillä, joka muodostettiin yritysten kehitysnäkymistä vuoden päähän, henkilöstömäärän arvioidusta kehityksestä kahden vuoden kuluessa, rekrytoinneista, tuotekehityssuunnitelmista sekä vientisuunnitelmista. Kasvupotentiaali-indeksillä yritykset luokiteltiin neljään ryhmään: kasvua hakeviin, voimakasta kasvua hakeviin, asemansa säilyttäviin sekä toimintaansa mahdollisesti supistaviin yrityksiin.

Tällä tarkastelulla haastatelluista yrityksistä noin kuusi prosenttia haki kasvua ja 11 prosenttia voimakasta kasvua. Kaiken kaikkiaan siis noin 17 prosenttia yrityksistä määrittyi kasvuhakuisiksi. Noin 80 prosenttia yrityksistä sijoittui asemansa säilyttävien yritysten ryhmään ja hieman reilu yksi prosenttia ”toiminnan supistuminen mahdollista” –ryhmään. Seuraavaksi tarkastellaan Lapin kasvuhakuisia yrityksiä tarkemmin.

Määrällisesti eniten kasvuhakuisia yrityksiä oli kaupan ja rakentamisen alalla. Myös teollisuudessa, ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa sekä hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa oli paljon kasvuyrityksiä (kuvio 2). Suhteessa haastateltuihin yrityksiin kasvuhakuisia yrityksiä oli paljon informaation ja viestinnän toimialalla sekä kaivostoiminnassa.

Kaupan toimialan sisällä ei kasvuhakuisuudessa ollut suuria eroja. Kasvuhakuisuus painottui hieman enemmän moottoriajoneuvojen kauppaan ja korjaukseen sekä tukkukauppaan kuin vähittäiskaupan puolelle. Rakentamisen toimialalla ei myöskään ollut suuria toimialan sisäisiä eroja; kasvuhakuiset yritykset olivat pääasiassa talonrakentamisen tai maa- ja vesirakentamisen yrityksiä. Teollisuudessa kasvupotentiaalia oli erityisesti metallien jalostuksessa sekä metallituotteiden valmistuksessa. Ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa kasvuhakuisuus kohdistui selvästi mainostoiminnan ja markkinoinnin yrityksiin.

Kuvio 2 Kasvuhakuiset yritykset toimialoittain

Hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa työllistämistoiminta, turvallisuus- ja vartiointiala sekä hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle loivat alalle kasvupotentiaalia. Informaation ja viestinnän toimialalla kustannustointa erottui kasvuhakuisuudellaan ja kaivostoiminnassa ja louhinnassa metallimalmien louhinta.

5. TYÖVOIMATARPEET JA TYÖVOIMAN SAATAVUUS

Työvoimatarpeita heti tai lähiaikoina ilmoitti noin 750 yritystä, mikä oli noin 9 prosenttia haastatelluista yrityksistä. Eniten yrityksiä, joilla oli työvoimatarpeita, oli kaupan alalla ja rakentamisen alalla (taulukko 2).

Toimialaluokituksen 2-numerotasolla tarkasteltuna työvoimaa heti tai lähiaikoina rekrytoivien yritysten määrä oli suurin vähittäiskaupan alalla sekä erikoistuneessa rakennustoiminnassa. Näillä toimialoilla rekrytoivia yrityksiä oli lähemmäs 80.

Muita aloja, joissa rekrytoivien yritysten määrä ylitti 30, olivat: maaliikenne ja putkijohtokuljetus, talonrakentaminen sekä moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien tukku- ja vähittäiskauppa sekä korjaus.

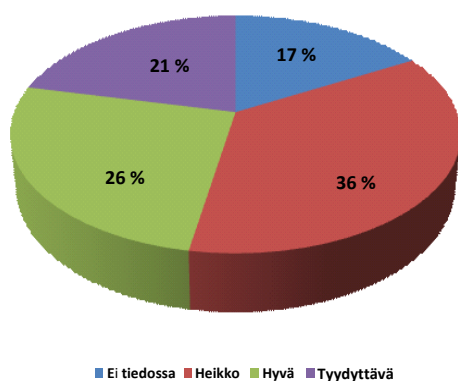
Määrällisesti eniten rekrytoivia yrityksiä oli pienissä, 2-4 henkeä työllistävissä yrityksissä ja suhteellisesti eniten rekrytointitarvetta oli 50-99 hengen yrityksissä.

Toimiala	Heti	Lähiaikoina	Yhteensä
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	18	50	68
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	10	43	53
Informaatio ja viestintä	5	12	17
Kaivostoiminta ja louhinta	1	5	6
Kiinteistöalan toiminta	-	11	11
Koulutus	-	6	6
Kuljetus ja varastointi	13	43	56
Maatalous, metsätalous ja kalatalous	4	32	36
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	13	31	44
Muu palvelutoiminta	4	25	29
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	3	9	12
Rakentaminen	18	109	127
Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	10	4	14
Taiteet, viihde ja virkistys	6	15	21
Teollisuus	18	52	70
Terveys- ja sosiaalipalvelut	8	31	39
Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus	24	109	133
Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto	-	4	4
Kaikki toimialat yhteensä	155	591	746

Taulukko 2 Yritykset, joilla on työvoimatarpeita heti tai lähiaikoina

5.1 Osaavan työvoiman saatavuus

Rekrytoivista yrityksistä (746) yli kolmannes arvioi osaavan työvoiman saatavuuden heikoksi. Hyväksi saatavuuden arvioi reilu neljäsosa vastaajista ja tyydyttäväksi noin viidennes (kuvio 3).

Kuvio 3 Yritysten arvio osaavan työvoiman saatavuudesta

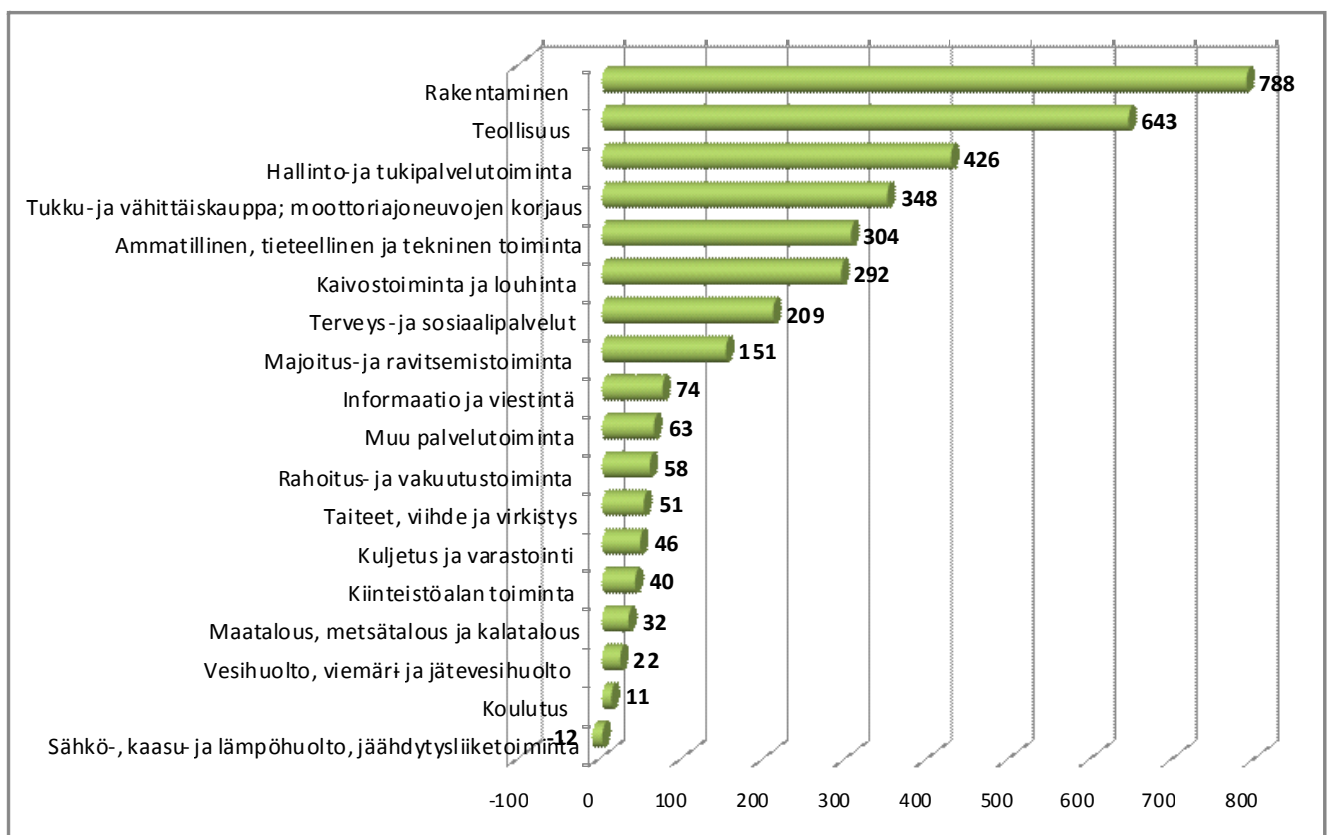
Määrällisesti eniten yrityksiä, joissa osaavan työvoiman saatavuutta pidettiin ongelmallisena oli rakentamisen ja kaupan alalla. Rakentamisessa työvoiman saatavuusongelmat koskettivat erityisesti erikoistunutta rakennustoimintaa sekä talonrakentamista, kaupan alalla vähittäiskauppaa ja tukkukauppaa. Myös maaliikenteen ja putkijohdotuljetuksen alalla oli paljon yrityksiä, jotka pitivät osaavan työvoiman saatavuutta vaikeana.

Seutukunnittain tarkasteltuna keskimääräistä eniten työvoiman saatavuusongelmia oli Rovaniemen, Tunturi-Lapin sekä Pohjois-Lapin alueilla.

5.2 Yritysten arvio henkilöstömäärän kehityksestä

Haastatteluissa yrityksiä pyydettiin arvioimaan henkilöstömäärän kehitystä haastatteluhetkestä kaksi vuotta eteenpäin. Haastatteluhetkellä yrityksissä oli noin 36 700 henkilöä/henkilötyövuotta. Yhteensä kaikilla toimialoilla henkilöstön määrän arvioitiin lisääntyvän kahdessa vuodessa noin 3 600 henkilöllä/henkilötyövuodella. Tämä on noin 10 prosentin lisäys haastatteluhetken henkilöstömäärään.

Kuviossa 4 on esitetty arvioidut henkilöstömäärän määrälliset lisäykset päätoimialoittain. Ainoastaan sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto ja jäähdytysliiketoiminta oli sellainen toimiala, jossa henkilöstön määrän arvioitiin vähenevän. Määrällisesti isoimmat lisäykset kohdistuivat rakentamisen, teollisuuden sekä hallinto- ja tukipalvelutoiminnan yrityksiin.

Kuvio 4 Henkilöstömäärän arvioitu lisäys kahden vuoden kuluttua haastatteluhetkestä

Toimiala (2-numerotasolla)	Henkilöstömäärän lisäys
Erikoistunut rakennustoiminta	457
Talonrakentaminen	310
Metallien jalostus	282
Metallimalmien louhintaa	234
Metallituotteiden valmistus (pl. koneet ja laitteet)	173
Arkkitehti- ja insinööripalvelut; tekninen testaus ja analysointi	172
Vähittäiskauppa (pl. moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien kauppa)	167
Matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien toiminta; varauspalvelut	144
Ravitsemistoiminta	101

Taulukko 3 Suurimmat henkilöstömäärän lisäykset toimialaluokituksen 2-numerotasolla

Kun tarkastellaan henkilöstömäärää voimakkaimmin kasvattavia yrityksiä toimialaluokituksen tarkemmalla tasolla, suurimmat arvioidut lisäykset koskivat erikoistunutta rakennustoimintaa, talonrakentamista, metallien jalostusta ja metallimalmien louhintaa (taulukko 3). Suhteessa haastatteluhetken henkilöstömäärään eniten kasvua arvioitiin tapahtuvan kaivostoiminnassa ja louhinnassa (+61%), hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa (+19%), rakentamisessa (+19 %) sekä terveys- ja sosiaalipalveluissa (+17%).

6. KANSAINVÄLISYYS JA TUOTEKEHITYS

Haastatelluista yrityksistä 350 yritystä (9%) ilmoitti harjoittavansa vientiä. Vientiä koskevia kysymyksiä ei kysytty alle 2 henkilön yrityksiltä. Eniten vientiä harjoittavia yrityksiä oli teollisuudessa, tukku- ja vähittäiskaupassa, ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa sekä rakentamisessa. Viennin käynnistämisen suunnitelmia oli 60 yrityksellä ja viennin kehittämisen suunnitelmia 190 yrityksellä. Ulkomailta rekrytointia suunnitteli 37 yritystä. Myös viennin käynnistämisen ja kehittämissuunnitelmia sekä ulkomailta rekrytointia suunnittelevia oli eniten edellä mainittuja toimialojen yrityksissä.

Yli 1 henkilön yrityksiltä kysyttiin haastattelussa, ovatko he aloittamassa merkittävää tuotekehityshanketta. Yhteensä 370 yritystä (10%) ilmoitti tuotekehityshankkeen olevan ajankohtainen. Eniten tuotekehityssuunnitelmia oli majoitusalan yrityksissä,

matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien yrityksissä, vähittäiskaupan yrityksissä, arkkitehti- ja insinööripalveluissa sekä erikoistuneen rakennustoiminnan yrityksissä.

7. YRITYSTEN KOULUTUS- JA KEHITTÄMISTARPEET

Noin 1 680 haastatellulla yrityksellä oli jonkinlaisia henkilöstönsä kouluttamis- tai kehittämistarpeita. Tämä oli noin 21 prosenttia haastatelluista yrityksistä. Henkilöstön koulutus- ja kehittämistarpeita oli suhteellisesti eniten sosiaali- ja terveysalan yrityksissä, sähkö-, kaasu- ja lämpöhuollon alalla, muussa palvelutoiminnassa sekä ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa. Edellä mainittujen lisäksi myös kaupan alan, rakentamisen ja kuljetusalan yrityksissä oli määrällisesti paljon yrityksiä, joilla on koulutus- ja kehittämistarpeita.

Taulukossa 4 on eritelty millaisia koulutustarpeita yrityksillä oli. Selvästi suurin osa koulutustarpeista liittyi oman toimialan/ammattialan koulutukseen.

Koulutustarve	Yritysten lkm
Taloushallinto	263
Markkinointi	270
Tietotekniikka	254
Työssä jaksaminen	79
Johtaminen	90
Oman toimialan/ammattialan koulutus	983

Taulukko 4 Yritysten koulutustarpeet

Taloushallinnon koulutustarpeet liittyivät yleensä kirjanpitoon ja verotukseen. Myös pienyrityksen taloushallinnon koulutustarpeet nousivat esiin. Tietotekniikan koulutustarpeissa näkyy kaupankäynnin sähköistyminen ja koulutusta toivottiinkin muun muassa sähköiseen laskutukseen liittyen. Myös kotisivujen tekoon, kuvankäsittelyohjelmien käyttöön sekä yleensäkin tietotekniikan hyödyntämiseen markkinoinnissa kaivattiin koulutusta. Markkinointiin liittyvissä koulutustarpeissa näkyy myös sähköisen kaupankäynnin lisääntyminen. Koulutusta toivottiin nettikaupankäyntiin ja kotisivujen päivitykseen liittyen sekä yleensäkin internetin hyödyntämiseen markkinoinnissa. Johtamisen kehittämiseen liittyvissä tarpeissa korostuivat esimieskoulutus sekä pienyrityksen hallinnoinnin taidot.

8. ELÄKÖITYMINEN JA SUKUPOLVENVAIHDOKSET

Yrityksiltä kysyttiin haastattelussa arviota heidän henkilöstönsä eläköitymisestä seuraavan viiden vuoden aikana haastatteluhetkestä.

Eläköitymistä kysyttiin vain yli yhden henkilön yrityksiltä. Arvioiden mukaan seuraavan viiden vuoden aikana yrityksistä eläköityy noin 2 400 henkilöä. Tämä on noin 7 prosenttia yritysten haastatteluajankohdan henkilöstömäärästä. Tästä eläköitymisestä 15 prosenttia tapahtuu vuoden sisällä haastatteluhetkestä, 23 prosenttia 1-2 vuoden sisällä ja reilut 60 prosenttia 3-5 vuoden sisällä.

Määrällisesti selvästi eniten eläköityy teollisuuden toimialalta, erityisesti metallien jalostuksessa sekä kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden valmistuksessa. Suhteellisesti eniten eläköityy sähkö-, kaasu- ja lämpöhuollon ja jäähdytysliiketoiminnan toimialalta.

Haastatteluissa nousi esiin tulevien sukupolvenvaihdoistilanteiden suuri määrä. Jopa yli tuhannella yrityksellä sukupolvenvaihdoistilanne oli ajankohtainen heti tai lähiaikoina. Tämä on lähes 13 prosenttia haastatteluista yrityksistä. Näiden lisäksi noin 30 yritystä oli haastatteluhetkellä myynnissä ja omistajanvaihdos tulossa.

Toimiala	Eläköityvien henkilöiden lkm	Eläköityvien %-osuus haastatteluhetken henkilöstöstä
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	110	7 %
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	69	4 %
Informaatio ja viestintä	57	6 %
Kaivostoiminta ja louhinta	6	1 %
Kiinteistöalan toiminta	38	10 %
Koulutus	13	12 %
Kuljetus ja varastointi	223	7 %
Maatalous, metsätalous ja kalatalous	57	9 %
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	144	6 %
Muu palvelutoiminta	43	11 %
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	66	11 %
Rakentaminen	316	9 %
Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	161	16 %
Taiteet, viihde ja virkistys	22	4 %
Teollisuus	646	8 %
Terveys- ja sosiaalipalvelut	52	5 %
Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus	357	7 %
Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto	17	7 %
Kaikki yhteensä	2 397	7 %

Taulukko 5 Haastateltujen yritysten henkilöstön määrällinen ja suhteellinen eläköityminen

Eniten sukupolvenvaihdokset koskettivat kaupan, rakentamisen sekä kuljetusalan yrityksiä. Kaupan alalla erityisesti vähittäiskauppa, rakentamisessa erikoistunut rakennustoiminta ja kuljetuksen alalla maaliikenne ja putkijohtokuljetus olivat lähiaikoina tämän haasteen edessä. Suhteellisesti eniten sukupolvenvaihdostilanteita oli tulossa kuljetusalalle, majoitus- ja ravitsemistoimintaan, teollisuuteen sekä vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuollon yrityksiin. Sukupolvenvaihdostilanteet koskettivat erityisesti pieniä yrityksiä.

9. YRITYSTEN MAHDOLLISUUDET TUKEA NUORTEN, ULKOMAALAISTEN TAI HEIKOMMASSA TYÖMARKKINA-ASEMASSA OLEVIEN TYÖLLISTYMISTÄ

Yrityshaastatteluiden avulla saatiin myös haravoitua yrityksiä, jotka suhtautuivat myönteisesti nuorten, ulkomaalaisten tai heikommassa työmarkkina-asetmassa olevien palkkaamiseen tai harjoittelupaikan tarjoamiseen heille. TE-toimistojen asiantuntijat ovat haastatteluiden jälkeen kontaktoineet näitä positiivisen signaalin antaneita yrityksiä ja pyrkineet luomaan näihin yrityksiin työ- ja harjoittelumahdollisuuksia em. erityisryhmille. Nämä tiedot ovat hyödynnettävissä TE-toimiston toiminnassa myös jatkossa osana yrittäjäyhteistyötä.

LIITE 1 Haastattelun teemat

Perustiedot:

- Toimiala
- Mihin ryhmään yritys kuuluu: kauppa, palvelut, teollisuus, rakentaminen, julkiset palvelut, alkutuotanto

Näkymät:

- yrityksen kehitysnäkymät 12 kuukauden päähän
- nykyisen suhdannetilanteen vaikutus yrityksen kannattavuuteen ja taloudelliseen asemaan
- yrityksen tilauskanta/työtilanne tällä hetkellä

Henkilöstömäärä ja sen kehitys:

- yrityksen henkilöstömäärä
- henkilöstömäärän kehitys seuraavan kahden vuoden ajalla
- työvoimantarpeet (heti, lähiaikoina, ei tarpeita, vähentämistarve)
- jos on uuden työvoiman tarve: millaiseen tehtävään, työntekijältä vaadittava osaaminen, onko rekrytointia aloitettu, millainen on osaavan työvoiman saatavuus, mitä rekrytointitapoja aiotte käyttää, onko kiinnostusta rekrytoida irtisanottua työvoimaa
- jos on vähentämistarve: milloin on ajankohtainen, mistä ammateista työvoimaa vähennetään, onko muutosturvapalvelu tuttu, onko kiinnostusta kouluttaa valtion tuella nykyistä tai lomautettua henkilöstöä omissa tiloissaan ja omilla koneillaan

TE-hallinnon palvelut: tuntee palvelun, haluaa lisätietoa:

- avoimen työpaikan vastaanotto/rekrytointi itsepalveluna ts työnantajan omat sähköiset asiointitunnukset
- www.mol.fi –sivusto
- ehdokkaiden esittely työnantajalle
- uuden työvoiman hankinta rekrykoulutuksen avulla TE-toimiston tuella
- ensimmäisen työntekijän palkkaus

Eläköityminen:

- montako henkilöä poistuu eläkkeelle: vuoden sisällä, 1-2 vuoden sisällä, 2-5 vuoden sisällä
- onko suunnitelma eläkkeelle jäävien korvaamisesta

Tuettu työllistäminen:

- suhtautuminen hieman heikommalla työkyvyllä olevien henkilöiden palkkaamiseen jos palkkaamiseen olisi saatavissa taloudellista tukea; kiinnostaa, työtehtävien räätälöinti mahdollista, haluaa lisätietoa, ei tarvetta

Ulkomaalaistaustaisen palkkaaminen:

- yrityksen mahdollisuudet ja tarpeet ulkomaalaistaustaisen työvoiman käyttöön: mahdollista käyttää ulkomaalaistaustaista työvoimaa, suomen kielen taito pakollinen, kiinnostunut toimimaan kotouttamistyönantajana, ei työpaikkoja ulkomaalaistaustaisille, haluaa lisätietoa ulkomaalaistaustaisen työvoiman käytöstä

Koulutus- ja kehittämistarpeet:

- onko yrityksellä koulutus- tai kehittämistarpeita: jos on niin minkälaisia: talouden hallinta, markkinointiosaaminen, tietotekniikkaosaaminen, työssä jaksaminen, johtaminen, oman toimialan/ammattialan koulutus. Koulutukseen käytettävä summa/koulutuspäivien määrä. Ratkaisuvaihtoehdot: henkilöstön koulutus, yrityskohtainen konsultointi, muu

Tutkimus- ja tuotekehitys:

- onko yritys aloittanut tai aloittamassa merkittävää tuotekehityshanketta

Vienti ja kansainvälistyminen:

- harjoittaako yritys tuontia tai vientiä
- suunnitteleeeko viennin aloittamista
- suunnitteleeeko vientitoiminnan kehittämistä/lisäämistä
- suunnitteleeeko rekrytointia ulkomailta
- jokin muu kansainvälistymiseen liittyvä suunnitelma, mikä
- haluaako lisätietoja kansainvälistymiseen liittyvistä palveluista. Millaisista palveluista yritys on kiinnostunut?

Sukupolvenvaihdos:

- ei ajankohtainen
- ajankohtainen heti
- ajankohtainen lähivuosina
- yritys myytävänä
- haluaa lisätietoa

Miten yritysten/yrityksen liikevaihto kehittyi vuonna 2009 verrattuna vuoteen 2008?

- lisääntyi enemmän kuin 10 %
- pysyi melko samana
- putosi yli 10 %

Nuorten työllistäminen: onko yrityksellä mahdollista tarjota nuorille:

- oppisopimuspaikkaa
- pidempiaikaista työtä
- tilapäistä tai osa-aikaista työtä
- työharjoittelupaikkaa
- ei työpaikkaa tarjolla

KUVAILULEHTI

Julkaisusarjan nimi ja numero Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkaisuja 8/2011				
Vastuualue Elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri				
Tekijät Sanna Mäensivu Lapin KOTTI -projekti		Julkaisuaika Joulukuu 2011		
		Julkaisija Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus		
		Hankkeen rahoittaja/toimeksiantaja Lapin KOTTI-projekti		
Julkaisun nimi KOTTI -yrityshaastatteluiden tuloksia Lapissa				
Tiivistelmä <p>Tähän julkaisuun on koottu keskeisimmät tulokset Lapin KOTTI –yrityshaastatteluista. KOTTI (yritysten kehitys-, osaamis- ja työvoimatarvetiedustelu) –toimintamalli on uudenlainen tapa selvittää yritysten tarpeita ja ottaa haltuun työmarkkinoilla tapahtuvia muutoksia. Toimintamallia on kehitetty ja sen toteutusta koordinoitu valtakunnallisesti. Kehittämistyöstä on vastannut valtakunnallinen KOTTI –hanke. Toimintamallin keskiössä ovat kattavat yrityshaastattelut, jotka tunnetaan myös nimellä yritysharvointi. Yrityshaastatteluiden avulla haravoidaan tietoon yritysten palvelutarpeita ja myös vastataan niihin. Yrityshaastattelut on toteutettu puhelinhaastatteluina ostopalveluna Työ- ja elinkeinoministeriön toimesta. Mallia on alettu toteuttaa valtakunnallisesti vuodesta 2009 lähtien ja Lapissa toimintamalli otettiin käyttöön vuoden 2010 alussa. Lapissa toimintamallin toteuttamisen tukena on toiminut ESR-rahoitteinen Lapin KOTTI-projekti. Toimintamalliin kuuluvat yrityshaastattelut toteutettiin Lapissa vuonna 2010, helmikuu-joulukuu välisenä aikana. Kaiken kaikkiaan Lapissa haastateltiin 7 889 yritystä ja näiden haastatteluiden pohjalta saatiin tietoa lappilaisten yritysten tarpeista ja tulevaisuudennäkömistä. Tuloksia on hyödynnetty ja esitetty eri tilaisuuksissa ja yhteyksissä vuosien 2010 ja 2011 aikana ja tuloksista on tehty useita eri yhteenvedoja. Yritysten palvelutarpeisiin on vastattu ja tiivistetty näin yritysysteistyötä Lapissa.</p>				
Asiasanat yrityshaastattelut, yritysharvointi, KOTTI, ennakointi				
ISBN (painettu)	ISBN (PDF)	ISSN-L	ISSN (painettu)	ISSN (verkkopainettu)
-	978-952-257-401-5	1799-3865	-	1799-3873
Kokonaissivumäärä		Kieli		Hinta (sis. alv 8%)
17		Suomi		-
Julkaisun myynti/jakaja Julkaisu on saatavana vain verkossa: www.ely-keskus.fi/lappi/julkaisut				
Julkaisun kustantaja				
Painopaikka ja -aika				

Lapin elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus
PL 8060 (Hallituskatu 3 B),
96101 Rovaniemi
puh. 020 636 0010
www.ely-keskus.fi

ISSN-L 1799–3865
ISSN 1799-3873 (verkkojulkaisu)
ISBN 978-952-257-401-5 (PDF)